

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และเรียบเรียงเนื้อหาโดยแบ่งเป็นรายงานวิจัยภายในประเทศ และรายงานวิจัยต่างประเทศ เป็นส่วนแรก ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกโดยสังเขปนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ก.

การวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและเรียบเรียงรายงานและงานวิจัยเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกดังนี้ สุชาติ เจตนเสน และคณะ (2518) รายงานว่าในปี พ.ศ. 2516 ภาคตะวันออก เฉียงเหนือและภาคอื่น ๆ มีผู้ป่วยมากในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม และจากการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 ในภาคใต้ที่จังหวัดสงขลาซึ่งมีฝนตกชุก 2 ช่วง คือ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม และปลายเดือนตุลาคม-ธันวาคม ปริมาณของฝนในช่วงหลังจะตกชุกมากกว่าช่วงแรก แต่พบว่าการระบาดของโรคไข้เลือดออกจะเกิดขึ้นในฝนตกช่วงแรก (กรกฎาคม-สิงหาคม)

วิจิต มธุรสภรณ์ และคณะ (2519) ได้ศึกษาเรื่องผลของการให้สูติศึกษาในโรงเรียนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก และควบคุมยุงลายในเขตสุขาภิบาล จังหวัดนครปฐม ระหว่างพ.ศ. 2516-2517 เน้นการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงโดยการสาธิตและการให้สูติศึกษาแก่ทรากรในชั่วโมงสูติศึกษาแจกแบบฝึกหัดในการสำรวจ และทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านของตนเอง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-7 โดยให้ทำเป็นการบ้าน ประเมินผลหลังจากครบ 1 ปี พบว่า ความชุกชุมของยุงลาย และจำนวนแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายลดลง ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคติ การปฏิบัติ ด้านการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก

บุญล้วน พันธุมจินดา และคณะ (2524) ได้ศึกษาการควบคุมฝูงลาชโศกอาศิสัยความ ร่วมมือของประชาชน เพื่อนำไปสู่การควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยผสมผสานกลวิธีที่องค์การอนามัยโลกได้เสนอแนะ ศึกษาที่จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2521-2523 โดยให้ความรู้แก่ประชาชนด้วยการอบรมนักเรียนและชาวบ้าน ด้วยวิธีการ บรรยายและนิทรรศการ สำหรับนักเรียนมุ่งในระดับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมีชมศึกษา ตอนต้น ดำเนินการระยะต่าง ๆ ดังนี้ มกราคม-กุมภาพันธ์ (ฤดูโรคสงบ) พฤษภาคม (ก่อนฤดู ระบาด) และกรกฎาคม-สิงหาคม (ฤดูโรคระบาด) โดยใช้ทราฮอะเบทและมาลาไซฮอน (ก่อนฤดูระบาดและระยะที่มีการระบาด) ปรากฏผลคือ แม้จะได้ควบคุมสูงในเขตชุมชนทุกเขต แล้ว จำนวนผู้ป่วยลดลงไปใน 2 ปีแรก แต่ในปีที่ 3 กลับมีผู้ป่วยสูงกว่าปีก่อนดำเนินการ สรุปลงไว้ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมฝูงลาชในเฉพาะแหล่งชุมชนหนาแน่นนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการ ควบคุมโรคไข้เลือดออก ควรควบคุมทุกหลังคาเรือนจึงจะได้ผล
2. ระดับความชุกชุมของฝูงลาชที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคในชุมชนนั้น ยังไม่ ทราบแน่นอน
3. บริเวณที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อนั้น ได้รับการควบคุมสูงปีละ 2-3 ครั้งไม่เพียงพอ จำเป็นต้องควบคุมให้บ่อยครั้งกว่านี้
4. ประชาชนยังปฏิเสธต่อทราฮอะเบท

สมศักดิ์ บุคร์ราช (2526) ได้ศึกษาเรื่องการให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาใช้ ทราฮอะเบทควบคุมฝูงลาชในชุมชนขนาดเล็ก โดยทดลองให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเขตสุขาภิบาล 3 เขต ของจังหวัดภูเก็ต เป็นเขตศึกษา โดยครูเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องโรค ไข้เลือดออก และการควบคุมฝูงลาช เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ให้ความรู้แก่ครู และให้ นักเรียนนำทราฮอะเบทไปใส่ภาชนะในบ้านของตน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนใช้ทราฮอะเบท ร้อยละ 41 ของนักเรียนทั้งหมด ผู้ปกครองของนักเรียนไม่ยอมรับต่อทราฮอะเบทโดยให้

วัชรวิ เกตุโสภิต (2527) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการให้สุขศึกษาสำหรับป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อพ.ศ. 2526 โดยผู้นำชุมชนมีส่วนร่วม ภายหลังที่ประชุมแล้วให้กลับไปปฏิบัติงานสุขศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออกเป็นเวลา 4 เดือน จึงติดตามผลการปฏิบัติงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนที่มีต่อการป้องกัน และควบคุมไข้เลือดออก ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน ไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น ภายหลังการปฏิบัติงาน 4 เดือน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการป้องกัน และควบคุมไข้เลือดออกมากกว่าก่อนให้คำแนะนำ และมีการปฏิบัติถูกต้องมากขึ้น ลักษณะของ ชุมชน และระดับการศึกษาอาชีพของประชาชนที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อความรู้ ทักษะและการ ปฏิบัติ ของประชาชนที่มีต่อการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในลักษณะ ชุมชนที่แตกต่างกันระหว่างเขตชุมชนหนาแน่นและมีฐานะดีกับเขตชุมชนหนาแน่นฐานะยากจนจะ มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากให้สุขศึกษามากกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตสุขาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นแตกต่างกัน

สมศักดิ์ บุตราช และคณะ (2528) ได้ศึกษาลูกน้ำยุงลายในชนบทของไทยเมื่อปี พ.ศ. 2528 พบว่า คุ่มน้ำขนาดเล็ก (ความจุไม่เกิน 200 ลิตร) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญ ถึงเก็บน้ำฝนคอนกรีตเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และคุ่มน้ำขนาดกลางพบความชุกชุมมากที่สุด และ ยังพบว่าความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายในคุ่มขนาดกลาง พบในชนบทของประเทศไทยนั้นอยู่ใน ระดับที่ทำให้เกิดไข้เลือดออกระบาดได้ตลอดเวลา

องอาจ เจริญสุข และคณะ (2528) ได้ศึกษาความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายในโอ่ง ซีเมนต์ขนาดใหญ่ และถังคอนกรีตเก็บน้ำฝน ที่จังหวัดขอนแก่นในระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง กันยายน 2528 พบว่า โอ่งซีเมนต์ขนาดใหญ่ที่มีฝาปิด และไม่ได้ปิดฝา มีลูกน้ำยุงลายน้อยกว่า โอ่งน้ำใช้ขนาดเล็กภายในบ้าน

ชูศักดิ์ วงศ์สุวรรณ และคณะ (2529) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของภาชนะใส่น้ำชนิด ต่างๆ กับการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในเขตจังหวัดราชบุรีและนครปฐม ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 พบว่า ภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลายมากคือ จานรองขาตู้กันมด คิดเป็นร้อยละ 56.7

คุ่มน้ำใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 53.8 คุ่มน้ำใช้นอกบ้านพบร้อยละ 46.9 ภาชนะมีฝาพบร้อยละ 45.1 และคุ่มน้ำดื่มภายในบ้านพบร้อยละ 42.7

อุไรวรรณ ดันทวาริยะ (2531) ศึกษาวิจัยเรื่องโครงการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกด้วยการควบคุมยุงลายโดยใช้ทรายอะเบท โดยอาศัยองค์การอาสาสมัครจังหวัดหนองคาย วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อให้การควบคุมโรคมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงนำหลักการควบคุมโรคผสมผสานกับการสาธารณสุขมูลฐานมาประยุกต์ใช้ ศึกษาโดยการทดลองเป็นการศึกษาความร่วมมือของชุมชน และความแตกต่างระหว่างอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก ระหว่างพื้นที่ดำเนินโครงการควบคุมไข้เลือดออกและพื้นที่ไม่ได้ดำเนินโครงการ วิธีการศึกษา จัดตั้งกลุ่มองค์การอาสาสมัครโครงการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก ให้การอบรมอาสาสมัครวิธีการควบคุมยุงลาย คือ ใช้ทรายอะเบท และกำจัดภาชนะที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในพื้นที่ทดลองตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง ตุลาคม พ.ศ.2530 ในพื้นที่ทดลอง 4 อำเภอ 8 ตำบล 16 หมู่บ้าน และพื้นที่ควบคุมอีก 16 หมู่บ้าน โดยพื้นที่ควบคุมให้ดำเนินการควบคุมยุงลายตามแผนปฏิบัติของจังหวัดตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า อัตราป่วยในพื้นที่ทดลองมากกว่าพื้นที่ควบคุมในทุกพื้นที่ที่ทำการศึกษา ความร่วมมือขององค์กรชุมชนในการแนะนำประชาชน ความร่วมมือของชุมชนในการกำจัดยุงและป้องกันยุงได้รับความร่วมมือด้วยดี มีการยอมรับต่อการใช้ทรายอะเบทกำจัดลูกน้ำทุกหลังคาเรือน (158 หลังคาเรือน) แตกต่างจากก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภา ลิขิตประเสริฐ (2532) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ทรายอะเบทเพื่อควบคุมยุงลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ทรายอะเบท เพื่อควบคุมยุงลายของชุมชนในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเลือกอำเภอที่มีสถิติการใช้ทรายอะเบทสูงสุด 1 อำเภอเป็นตัวอย่างไม่ในการวิจัยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และความซุกซมลูกน้ำของยุงลายตลอดจนสภาพแวดล้อมของทั้ง 2 กลุ่มเปรียบเทียบกัน โดยการสุ่มสัมภาษณ์ประชาชน กลุ่มที่ใช้ทรายอะเบทสูง 280 หลังคาเรือน กลุ่มผู้ใช้ทรายอะเบทต่ำ 240 หลังคาเรือน ผู้นำชุมชนกลุ่มละ 50 คน สำนวความซุกซมของลูกน้ำยุงลายและสิ่งแวดล้อมตลอดกลุ่มละ 100 ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องไข้เลือดออกและทรายอะเบท ความตระหนักต่อปัญหาไข้เลือดออกทัศนคติในการใช้ทราย

อะเบทและประสพการณ์การใช้ตราอะเบทของประชาชนในกลุ่มยอมรับตราอะเบทสูงแตกต่างจากกลุ่มที่ยอมรับตราอะเบทต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การให้ความร่วมมือในงานป้องกันไข้เลือดออก และควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และแรงจูงใจในการทำงานของผู้นำชุมชน ประสพการณ์เกี่ยวกับการป้องกันไข้เลือดออกและความตระหนักต่อปัญหาไข้เลือดออกของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายและสภาพแวดล้อมของชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ตราอะเบทเพื่อควบคุมยุงลายของประชาชน

สุพร ชุมหุตินานท์ (2532) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชนบทในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพและปริมาณ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และพฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยทำการศึกษาประชาชนในชุมชนชนบทแห่งหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ ใช้ระยะเวลาศึกษาประมาณ 3 เดือนเก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ได้แก่ พฤติกรรมใช้ภาชนะเก็บน้ำและภาชนะอื่น ๆ มีความสัมพันธ์การเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ สำหรับประสพการณ์และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับโรคไข้เลือดออกนั้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีประสพการณ์เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในด้านการรับรู้ และมีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก แต่ประสพการณ์และความเชื่อถือเกี่ยวกับการเกิดโรคไข้เลือดออก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ภาชนะเก็บน้ำและภาชนะอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทองโปร อักษรศรีและคณะ (2533) ได้รายงานการศึกษาหารูปแบบการควบคุมโรคไข้เลือดออกที่เหมาะสมในระดับจังหวัด จังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาเชิงปฏิบัติการ และเปรียบเทียบผลก่อนและหลังดำเนินการด้วยการสำรวจข้อมูลความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของประชาชนรวมทั้งชนิด และแหล่งเพาะพันธุ์ยุง การดำเนินการโดยอบรมครู จำนวน 100 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 24 คน อาสาสมัครควบคุมไข้เลือดออก 553 คน ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม-ธันวาคม 2533 เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ประชาชน แบบ

สำรวจและรายงานการเฝ้าระวังโรค ผลการศึกษาพบว่าความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกก่อน และหลังดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการป้องกันโรคถูกต้อง หลังดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายพบว่าเป็นภาชนะบริเวณบ้าน แหล่งเก็บน้ำในท้องส้วม จานรองขาตู้กับข้าว คุ่มน้ำใช้ แจกัน คุ่มน้ำดื่ม รูปแบบการควบคุมโรคอยู่ที่การระดมความร่วมมือในท้องถิ่นจึงจะควบคุมโรคได้ผลดี

นพดล ปฏิทัศน์ (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการควบคุมโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านที่ใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการควบคุมโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านที่ใช้สารเคมี และไม่ใช้สารเคมีในจังหวัดขอนแก่น เลือกกลุ่มประชากรที่ศึกษาคาเกณฑ์ที่มีอุบัติการณ์ของโรคไข้เลือดออกสูง จัดกลุ่มหมู่บ้านที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้หมู่บ้านที่ทำการศึกษา 2 หมู่บ้านเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้าน สำรวจดัชนีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย มีกิจกรรมดำเนินการให้ความรู้ และการรณรงค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายโดยหมู่บ้านทดลองกลุ่มที่ 1 กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายด้วยวิธีทางกายภาพและเคมี กลุ่มที่ 2 กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายด้วยวิธีทางกายภาพและชีวภาพ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ การรับรู้ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก ก่อนและหลังดำเนินการของทั้งสองหมู่บ้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผลการดำเนินการป้องกันไข้เลือดออกของหมู่บ้านที่ใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมีพบว่าหลังดำเนินการสามารถลดดัชนีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายได้อย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าหมู่บ้านที่ใช้สารเคมีสามารถลดดัชนีความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายได้ดีกว่าหมู่บ้านที่ไม่ใช้สารเคมีประมาณ 1.6 เท่า

ปราโมทย์ แซ่ฮึง (2535) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยนำแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากครูและบิดาหรือมารดาต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมืองนนทบุรี โดยศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
จำนวน 120 คน โดยเลือกแบบจำเพาะเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 60 คน และกลุ่ม
เปรียบเทียบ 60 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษาที่ผู้วิจัยจัดขึ้นในระหว่างเดือน
พฤศจิกายน 2534 ถึง มกราคม 2535 รวม 9 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม
ผลการวิจัย พบว่า การนำแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการให้แรงสนับสนุน
ทางสังคมจากครูและบิดาหรือมารดาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิบัติในการป้องกัน
โรคไข้เลือดออกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้

การวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

อับดุลกาดีร์ (Abdulkadir, 1987) ศึกษาเรื่อง ความรู้-ทัศนคติ-การปฏิบัติ
(เค.เอ.พี) ของชุมชนในการป้องกันโรคไข้เลือดออกและความชุกชุมของพาหะในกัวลาลัมเปอร์
(Knowledge-Attitude-Practice (K.A.P) of the community in the
prevention of Dengue hemorrhagic fever and the density of the vector
in Kuala Lumpur) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ
ของ 4 ชุมชนในพื้นที่ที่มีผู้ป่วยไข้เลือดออกสูง ในปี 1986 ด้วยวิธีการสำรวจโดยสุ่มตัวอย่าง
แบบแยกประเภทหลายชั้นคอนอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับ
โรคไข้เลือดออกและแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ชาวจีนเป็นชาติที่ขาดความรู้ในเรื่องสาเหตุและ
การติดต่อของโรคมกกว่าชาติอื่น เนื่องมาจากความแตกต่างด้านภาษา ส่วนทัศนคติและการ
ปฏิบัติที่เกี่ยวกับการควบคุมยุงลาย พบว่า ประชาชนควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงได้ดีโดยการเปลี่ยน
ถ่ายน้ำในภาชนะที่เก็บกัก การกำจัดภาชนะที่ไม่ใช้แล้วโดยการเผาหรือฝังและการใช้ทราย
อะเบท

กัซแมน (Guzman, 1990) ศึกษาเรื่อง ไข้เลือดออกในคิวบา 1981 : การศึกษา
ย้อนหลังทางระบาดวิทยาภูมิคุ้มกัน (Dengue hemorrhagic fever in Cuba, 1981 :
a retrospective seroepidemiologic study) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระบาด

ของเชื้อเด็งกีไวรัสที่กระตุ้น 2 ครั้งในคิวบา สาเหตุเกิดจากเชื้อเด็งกีชนิดที่ 1 ในปี 1977 และเกิดจากเชื้อเด็งกีชนิดที่ 2 ในปี 1981 มีอาการสัมพันธ์ระหว่างไข้เลือดออกและไข้เลือดออกช็อก โดยใช้การสำรวจย้อนหลังทางระบาดวิทยามุ่งค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อไวรัสชนิดไข้เลือดออก และไข้เลือดออกช็อก ในกลุ่มตัวอย่างศึกษา 5 ราย พบติดเชื้อเด็งกีไวรัสชนิดที่ 1 และติดเชื้อซ้ำในเด็งกีไวรัสชนิดที่ 2 และผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของสปีผิวที่ต่างกันติดเชื้อไวรัสชนิดนี้ ไม่แตกต่างกัน

ช่าง (Chang, 1990) ทำการศึกษาโดยสังเกตอาการทางคลินิกของเด็กไทย 15 คน จากโรคไข้เลือดออก (Clinical observation of 15 Thai children with dengue hemorrhagic fever) ผู้ป่วยเด็กไทย 15 ราย ได้รับการวินิจฉัยการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกและเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเด็กที่กรุงเทพฯ จากการศึกษาพบว่า ทุกรายติดเชื้อซ้ำเป็นครั้งที่ 2 อาการที่พบทางคลินิกใน 2-3 วันแรกมีผื่นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเหมือนเป็นไข้ ไข้สูงอย่างต่อเนื่อง ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ เวียนศีรษะ อาเจียนและปวดท้อง เป็นต้น ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบว่า ระดับสารอัลบูมิน (Albumin) ต่ำในเลือด ระดับเอ็นไซม์ (Enzyme) จีโอที (GOT) และ จีพีที (GPT) เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เม็ดเลือดขาวชนิดลิมโฟไซต์ (Lymphocyte) สูงกว่าระดับปกติระหว่างมีไข้สูง ผลการทดสอบขบวนการแข็งตัวของเลือดจะยาวนานกว่าปกติ โดยเฉพาะในรายที่ช็อกอย่างรุนแรง ผู้ป่วยที่ศึกษาทุกรายพบภาวะตับโตร่วมด้วย ผลการทดสอบรังสีวินิจฉัยทางทรวงอก พบว่า มีช่องเหลวข้างในช่องปอดซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะเลือดเข้มข้นขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่า 20% และมีจำนวนเกร็ดเลือดค่าน้อยกว่า 100,000/ไมโครลิตร การรั่วไหลของพลาสมาจากหลอดเลือดนี้เองทำให้ผู้ป่วยเกิดการช็อกและนำไปสู่การตายในที่สุด ผลการศึกษา การรั่วของพลาสมาเป็นอาการสำคัญที่แยกความแตกต่างระหว่างไข้ธรรมดากับไข้เลือดออก

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่า เป็นการศึกษาด้านระบาดวิทยาทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อรูปแบบการควบคุมโรคไข้เลือดออกด้วย กลวิธีต่าง ๆ ในกลุ่มประชาชน และในกลุ่มนักเรียนโดยวิธีการให้สุขศึกษา การศึกษาในด้านพฤติกรรมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ส่วนในการศึกษาเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในโรงเรียนยังมีน้อยมากทั้งที่พบว่าในปัจจุบันโรงเรียนเป็นแหล่งแพร่โรคที่สำคัญ

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโรคไข้เลือดออกนั้น พบว่า การศึกษาวิจัยไม่แตกต่างจากในประเทศเช่นเดียวกัน คือ เป็นการศึกษาในทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยส่วนใหญ่จะศึกษาในชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย